teoses „Eesti“, Tartu, 1926), „Lüli- ja maltspuu suhe männil“ (Tartu, 1930), „Puidu kasutamine majapidamises ja tööstuses“ (Tall., 1931), „Forstschätze und die Möglichkeit der Gewinnung von Holzkohle in Eesti“ (teoses „II Congrès international du carbon. . .“, Milaano, 1933), „Metsa- ja puidutööstusjäänused“ (teoses „Gasogeen“, Tartu, 1937), „Puidumääraja“ (Tartu, 1937), „Metsakasustuse laboratoorsete tööde juhend“ ja „Metsatehnoloogia laboratoorsete tööde juhend“ (mõlemad Tartu, 1939).

Isikl. jm. saadud andmed. *O. D.*

VEIDERMA (end. perekonnanimi kuni 1935 **Veiderman[n]**), **Aleksander August**, kooli- ja haridustegelane, sünd. 26. III 1888 vkj. Läänemaal Vaikna v. kooliõpetaja pojana, õppis kohalikus algkoolis, Haapsalu linnakoolis, lõpetas 1909 Tallinna Peetri reaalkooli ja 1914 Peterburi ülikooli loodusteaduse osakonna 1. järgu diplomiga. Ta oli 1905—06 õpetaja Läänemaal Liivi vallakoolis, 1917—19 õpetaja ja lühikest aega õhtukeskkooli juhataja Tallinnas, 1919—28 Tallinna linnanõunik ning linnakoolivalitsuse ja ajutiselt tervishoiu osakonna juhataja, välja arvatud aeg nov-st 1922 märtsini 1924, mil oli haridusministriks J. Kuke ja K. Päts'i (vt. neid ka *Suppl.*) kabinetis. A-st 1928 teotseb V. Tallinna tütarlaste kommertskooli ja kaubanduskeskkooli juhatajana. V. teenis ohvitserina 1914—17 Vene sõjaväes Harbiinis, kus töötas samal ajal ka gümnaasiumiõpetajana, pärast seda Tallinnas. Ta võttis 1918. a. lõpust kuni apr-ni 1919 õpetajate roodu komandörina osa E. Vabadussõjast. Seltskondlikult on V. olnud tegev Peterburi Eesti Üliõpilaste Seltsis, Harbiini Eesti Seltsis, „Sõdurite Kodus“ Tallinnas, Tallinna Õpetajate Seltsis, Eesti Õpetajate Liidus ms. esimehena 1933—34, Keskkoolijuhatajate Ühingus, Tallinna gümnaasiumide ja keskkoolide direktorite kogu esimehena a-st 1934 ja Eesti Kutsekooliõpetajate Ühingu esimehena a-st 1937. Õpetajate Koja esimees on ta a-st 1938. Eriti tuleb esile tõsta V. tegevust hõimunduse alal — sihtasutise *Fenno-Ugria* esimehena a-st 1927, Eesti-Soome-Ungari Liidu (a-st 1939 Ühingu) juhatuse 2. esimehena 1925—35 ja seejärel juhatuse liikmena. V. oli juhtivalt tegev Eesti toimkonna esimehena III Soome-Ugri kultuurikongressil Budapestis 1928, IV kongressil Helsingis 1931 ja peatoimkonna esimehena V kongressil Tallinnas 1936. Ta on Rahvusvahelise Kasvatusbüroo (Genfis) ja Rahvusvahelise Kaubandusharidusseltsi kirjavahetajaliige ning võtnud osa mitmest kongressist välismail. V. on olnud Asutava Kogu liige ja 1922—34 Tallinna linnavolinik tööerakonna rühmas, Rahvuskultuuri ja Rahvahariduse Nõukogu abiesimehi 1935—38 ja Rahvuskogu I koja liige 1937. Ka on ta avaldanud kirjutisi hariduspoliitiliste ja koolikü̈simuste üle ajakirjus („Kasvatus“, „Eesti Kool“ jm.) ja ajalehis ning õpperaamatud: „Eluta loodus“ (Tall., 1919), „Inimese anatoomia ja füsioloogia“ (*ibid.*, 1921), „Tervishoiu õpperaamat“ (*ibid.*, 1922), „Maateadus“ (*ibid.*, 1924), „Orgaaniline keemia“ (*ibid.*, 1932; 2. tr. 1937), „Keemia ja mineraloogia“ (Tartu, 1932; 4. tr. 1938), „Inimene“ (Tall., 1937) jt. V. kaastegevusel on Tallinnas avatud lasteaedu, J. Poska nimeline lastekodu, uusi koole, avalikke raamatukogusid jt. haridslikke asutisi.

Isikl. saadud andmed. *J. Ks.*

***VEILER, Aleksander**, kirjastaja, trükitööstur ja poliitikategelane, on jätkanud tegevust kirjastus-osaühingu „Vaba Maa“ ärijuhina ja juhatuse liikmena, kirjastuse „Bibliofiil“ (see annab välja vene ajalehte „Вѣсти Дня“, mis on asutatud 1926, ja ajalehte „Русскій Вѣстникъ“) omanikuna ning kirjastusühingu „Rahvaülikool“ esimehena (a-st 1926). O.-ü. „Vaba Maa“ väljaandel ilmunud ajakirjust lakkas „Ronga“ (ilmus lõpuks „Bibliofiili“ väljaandel) ilmumine 1927 ja selle järglase „Kodukolde“ ilmumine 1928. A-l 1931 asutatud, hommikuti ilmunud päevaleht „Sõnumed“ suleti kaitseseisukorra ajal 1933. Päevaleht „Vaba Maa“ oli 1933—34 vabadussõjalaste poliitilise liikumise üks ägedamaid vastaseid, mispärast nn. vapsid katsusid ta vastu teostada boikotti. Kui ajaleht „Vaba Maa“ Kaitseseisukorra seaduse põhjal siseministri poolt märtsis 1938 suleti, muudeti seni 3 korda nädalas ilmunud „Rahvaleht“ (see asutati a. 1923 ja läks o.-ü. „Vaba Maa“ kätte a. 1927) peatselt päevaleheks. O.-ü. „Vaba Maa“ on Eestis endataoliseks suurimaks kirjastuseks, kelle väljaandel 1939. a. ilmusid 7 ajalehte ja ajakirja: „Rahvaleht“, „Maa Hääl“ (asutatud 1932, ilmub 3 korda nädalas), nädalaleht „Esmaspäev“, „Pe-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 366